

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 22. oktobra 2020 - Leto XXX, št. 43

stran 2

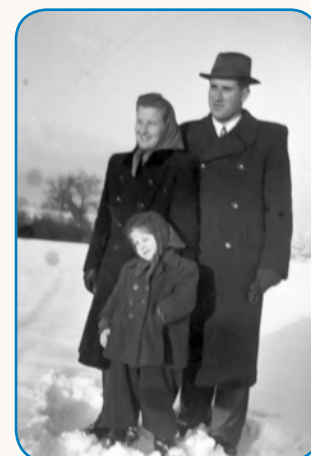
Predsednik Državnega sveta prvič obiskal Porabje

Eno leto je bil graščak
stran 4

Razstava o deportiranih na Hortobágy
stran 5

Če Fradi špila, te delo čaka
stran 8

Predsednik Državnega sveta prvič obiskal Porabje

»V času, ko se zapiramo vase, ko se oddaljujemo drug od drugega zaradi zagotavljanja

varnosti, se nam zdi izjemno pomembno, da ohranimo občutek, da se ne odtujujemo, da ostajamo drug z drugim in da ohranjamo odnose, ki so izjemno pomembni,« je dejstvo, zakaj je svoj prvi obisk v Porabju in na Madžarskem nasploh opravil prav v času epidemije novega koronavirusa, pojasnil predsednik Državnega sveta RS *Alojz Kovšca*, ki se je minuli petek z delegacijo, v kateri je bil še

Pogovori s predstavniki porabske skupnosti na generalnem konzulatu

»V času, ko se zapiramo vase, ko se oddaljujemo drug od drugega zaradi zagotavljanja varnosti, se nam zdi izjemno pomembno, da ohranimo občutek, da se ne odtujujemo, da ostajamo drug z drugim in da ohranjamo odnose, ki so izjemno pomembni,« je dejstvo, zakaj je svoj prvi obisk v Porabju in na Madžarskem nasploh opravil prav v času epidemije novega koronavirusa, pojasnil predsednik Državnega sveta RS *Alojz Kovšca*, ki se je minuli petek z delegacijo, v kateri je bil še

Predsednik Državnega sveta Alojz Kovšca je obiskal tudi uredništvo našega časopisa

O delu na Radio Monošter je predsednika informiral poslovodni direktor *Attila Bartakovič*

državni svetnik *Željko Vogrin*, mudil na delovnem obisku v Porabju.

Potem ko se je ob prisotnosti slovenskega veleposlanika na Madžarskem *Roberta Kokalja* in generalne konzulke v Monoštru *Metke Lajnsček* v prostorih konzulata na delovnem srečanju sešel z zagovornico Slovencev v madžarskem Parlamentu

Holcem in Andreo Kovács, je v Slovenskem domu obiskal še uredništvi obeh narodnostnih medijev, časopisa *Porabje* in *Radia Monošter*. Popoldne si je na Slovenski vzorčni kmetiji ogledal, kako poteka delavnica o pripravi polnjenih testenin, ki jo je v okviru čezmejnega projekta *ETHOS LAND* pripravila Razvojna agencija Slovenska

krajina, nato pa si je na Gornjem Seniku ogledal še *Hišo jabolk* in *Küharjevo spominsko hišo*.

Alojz Kovšca je med obiskom poudaril, da je *Porabje* sicer blizu, toda za marsikaterega Slovenca še vedno zelo daleč, zato mora priti na zemljevid razumevanja Slovencev in Slovenije. »Meni je žal, da večina naših sonarodnjakov vsako leto obiše hrvvaško morje, se poda tudi v Grčijo, v Porabju pa prav veliko Slovencev dejansko še ni bilo,« je izpostavil prvi mož Državnega sveta in opozoril, da morata obe vladi

poskrbeti za »dobre življenjske pogoje tukaj živečih Slovencev, saj se bo le tako dalo preprečiti praznjenje tega življenjskega prostora in odhajanje mladih s trebihom za kruhom«. Po njegovih besedah je pomembno, da se ob pomoči finančne podpore iz obeh držav zagotovijo tudi ustrezni pogoji za razvoj gospodarstva, pri čemer se mu ne zdi smiselno seliti podjetij iz Slovenije, ampak vidi priložnost v turizmu. »Ta možnost izboljšanja obiska Slovencev v Porabju iz matične domovine obstaja, potrebno jo je samo razviti in dodeliti,« je še razložil predsednik Državnega sveta in izpostavil, da »Porabje nudi čudovito naravo in kulinariko, ki je Slovenci še nismo dovolj raziskali«.

Silva Eöry
Fotografije: *Silva Eöry* in *Milan Skledar*

Začela se je izgradnja daljnovoda 2 x 400 kV Cirkovce-Pince

PROJEKT, POMEMBEN ZA CELOTNO REGIJO

S slovesnostjo v Kidričevem, udeležili so se je slovenski premier *Janez Janša*, madžarski premier *Viktor Orbán* in hrvaški zunanji minister *Gordan Grlić Radman*, se je začela gradnja dvakrat 400-kilovoltnega daljnovoda Cirkovce-Pince. Daljnovod, ki bo prvič neposredno energetsko povezal Slovenijo in Madžarsko, bo v Sloveniji potekal čez 10 občin. Dodaten daljnovod bo zagotovil večjo zanesljivost prenosnega energetskega omrežja med državami, omogočeno bo vključevanje obnovljivih virov energije v sistem in dobava elektrike od severnih in vzhodnih držav. Za naložbo, ki je vredna 150 milijonov evrov, bo 50 milijonov evrov prispevala Evropska unija.

Premier Orbán je tokratnemu dogodku pripisal celo zgodovinski pomen

Predsednik slovenske vlade *Janez Janša* je ob začetku izvajanja dve desetletji načrtovane gradnje daljnovoda opomnil, da je priprava projekta trajala kar desetkrat dlje, kot bo trajala sama gradnja, ki naj bi bila končana do leta 2022. »Izkoriščam priložnost, da se zahvalim predsedniku madžarske vlade *Viktorju Orbánu*, prav tako predstav-

Janez Janša in *Viktor Orbán* v Kidričevem

niku hrvaške vlade ministru *Grliću Radmanu* za izjemno dobro medsosedsko sodelovanje v času pomladanskega vala epidemije koronavirusa, kjer širše povezave enostavno niso delovale in si se lahko zanesel predvsem nase in na svoje sosede. Zato je pomen današnjega koraka še toliko večji,« je še poudaril *Janša*, medtem ko je *Orbán* tokratnemu dogodku pripisal celo zgodovinski pomen, ne le zaradi energetskega povezovanja, pač pa zaradi pomembnega trenutka med državama. Srednja Evropa po njegovem postaja pomembna, središče razvoja pa se premika proti vzhodu. »EU ni zgolj nemško-francoska stvar, pač pa tudi povezave med temi državami, ki vse bolj pridobivajo vrednost in zato postajajo prizorišče geopolitičnih iger in interesov velikih,« je še poudaril predsednik madžarske vlade.

se
Fotografija: Kabinet predsednika vlade

Pod Srebrnim brejgom ...

.... se vsefele godi, depa nika tak vö ne gleda, ka bi tau kaj dobroga bilau. Radi bi vam kaj lejpoga, svekloga dojdjali v tom draunvom pisanji, stari-nauvi beteg nam toga skur ne dopisti. Kak po skur cejloj Evropi, Slovenija se tö s korono bojna. Kak slejgnje dneve vöglela, bole božno se bojna. Zatoga volo znauva se leko čakajo nauve restrikcije. Zaprav ene so znauva naprej prišle, ranč tak, kak je na sprtolejt bilau. Cejla Slovenija je zdaj na regije rastalana; ene so rdeče, druge oranžne pa žute tö. Najbole do se v rdeči restrikcije poznale. Tam do venej lidge tö maske mogli nositi. V šaulaj do se od šestoga klasa znauva na daleč včili, več kak deset lüdi ne smej več na küpi biti pa šport de skur vcejlak dojavleni. Tisti iz žuti pa oranžni regij ne smejo v rdeče regije, vsi lidge iz rdeči pa sploj nikan nej. Tau je tak; človek iz Murske Sobote leko v Maribor dé, v Ljublano pa nej. Tisti iz Ljublane pa sploj nikan nej. Pa eške tau, krčme v rdeči regijaj se doj zapejrajo. Če bi kakši trno žeden od tam škeu na žuti ali oranžni tau Slovenije prijti, tau nede sme. Zaprav, če ga zaodijo, štraf se plača pa tau nej ranč mali. Zagnauk pa tisti nej rdeči, eške taprejk granice ojdijo. Tak za gnauk Prekmurci zato v Porabje eške leko dejo. So pa zvün madžarski tam slovenski policajge ranč tak.

Zvün vsega toga s tejm betegom se na političnom parketi vsefele godi. Opozicija na velke nauvi kormanj v senci vküper postavla. Pravijo, ka toga aktualnoga doj s trauna trbej ličiti. Pravijo, ka Slovenija je za tresti lejt nazaj odišla, kaula trbej naprej potisniti. Gučijo, ka nauva diktatura v Sloveniji glavau zdigava. Leko, ka zmejs istino majo; novinarge so v očaj kormanja nika nej vrejndi, kulturni delavci tö nej, pa eške dosta takši bi se najšo, steri ne popejvajo, kak bi glavaške šekli. V cejlj toj bojni birovijske vsikši den vödajo, kak je kakši iz najbole prejnje garniture koga nut zglaslo, ka na njegvo dobro menje je blato lüčo. Telko toga je eške nigdar nej bilau. Pa protestov tö nej, na steri škejo, aj se gor na vreji vse vömini. Depa vrej se eške ne trausi. Je pa ranč un vözglaslo, ka protestov več ne smej biti, zavolo korone nej. Ja, prejk desejt lüdi vküper ne smej se držati nej venej pa na privat mestaj tö nej. Samo tisti, ka proteste organizejrajo, vsigdar so nikšo lüjknjo ali pa variante najšli, ka nedo tiüma ostanoli. Tö s tejn nej, kak si zmejs med seuv najbukše slüjžbe talajo; od ovoga lübrica jo dobi, od tistoga bratranec, od strijca sin pa tak naprej pa tak tadale. Je tau kaj nauvoga gé? Gvüšno ka nej, vsigdar je tak bilau, zakoj bi zdaj kaj ovak aj bilau.

V vsejm tejm bojnanji z betegom, s politiko pa so se slovenski nogometiši začnili malo baukše bojnat. Malo nazaj poglednimo. Inda so trno dobro vejdlj labdo brsati. Bili so na evropski, na svetovni prvenstvaji. Veselo so zbili - na travi zbili, nej za istino - najbukše reprezentance na svejti. Pa ji je labda več nej najbole bugala. Vse bole doj je šlau. Inda so 12. na svejti bili, zdaj so na 64. mesti. Bili pa so eške bole spodkar. Kak pa zdaj vse vküper vöglela, vse bole tagor dé. Nazadnje so v Ligi narodov Moldavijo 4 : 0 obrnuli. Istina, ka so uni skur 100 mest bole zar, depa inda je slovenska reprezentanca s takšimi tö gibila. Tak se dun pri okrouglom ledri nika optimističnoga kaže. Pa veliko vüpanje ranč tak, ka iz slegnje grupe Lige narodov v višišo kategorijo pridejo. V višišo kategorijo pa Mura šké prijti. Nej, tista Mura, stera tö brse labdo. Indašnja fabrika Mura, v svoji časaj med najbukšimi tekstilnimi fabrikami v Evropi. Njeno menje pa vse tisto, ka kcuaj dé, je Jan Plesternjak doj küpo. Poznani muzikant je tau zatoga volo naredo, ka kakši tihinci ne bi Muro doj küpili. Zaprav, küpili tisto srmaštvo, ka je od nje ostanolo. Če pa do se lidge gđasvejta znauva v njene gvante oblačili, tau de se eške vidlo.

Naš Srebrni brejg zagnauk od toga nika neške prajti, nika povedati. Se pa čüje, ka vnoči vej tak malo vujati, aj si tej svejt malo pamet v roké vzeme.

Miki Roš

Meniški redi žmetno nazajdobivajo svojo znamenje

Pred sedemdeset lejtami, v prvom kedni septembra 1950, je komuništarski madžarski rosag – zvün štiri skupnosti - dojavpovödo delovanje meniški rédov (szerzetesrendek) na Vogrskom. Po štirideset lejtaj ilegalnosti té rédi samo žmetno prihajajo k sebi.

Franciščkani s Hatvana so se v 1950-i lejtaj samo po dugom robstvi leko oslobaudili (kejp je ilustracija - Pixabay)

Tistoga leta, malo prva je tedešnji kulturni minister v ednom guči tapravo, ka so »vsefelé moški ino ženski rédi najbole glavni pri agitaciji klerikalne reakcije«. József Révai je cujdau statistiko, ka na Madžarskom prej 23 moški redov z 2582 barati ino 40 ženski redov z 8956 apaticami geste. »63 meniški redov má 636 vekši ali menjši klauštrov, na ednoga pride samo 18 lüdi. Pitanje je, ali leko tau tak ostane v ednoj ljudskoj demokraciji?« Révai je eške povödo, ka več stau baratov pa apatic odi po rosagi kak agitator imperialistov. Kak peldo je prineso, ka so prej ništerne sestre pred ednov bautov šuktivale, ka zatok nega zmauč na policaj, ka je odpelajo vö v Sovjetsko zvezo.

Madžarske réde so na nikoj djali z brutalnimi metoduši do decembra 1950, v najvejšoj prauticerkvenoj akciji v vogrskoj zgodovini. Menihe so začnili vküppererati na začetki juniuša, oprvim tristau baratov ino šeststau

apatic v mejnom štrafi na »nevarnoj« avstrijskoj ino jugoslovanskoj grajnici.

19. juniuša zrankoma rano sta se pred frančiškanskim klauštrom v Hatvani stavela dva tovrnjaka, avoške so pripelali deportérané barate z varašov Mosonmagyaróvár ino Tata. Glas je

re barate so poslali v katoličanjske dome za starejšo lüstvo, štere so vönapravili s klauštrov. Več kak 11 gezero lüdi je na gnauk prišlo na ulico, dosta veuki kulturni vrejndnosti je na nikoj prišlo (na priliko knjižnice). Té rane so do gnes nej zacejlile. Če rejsan so do 1990 legalno samo štirge rédi leko delovali, sta na skrüma gratali eške dvej skupnosti: nadpüšpek-primaš László Lékai je na tüoma stvauro eden réd apatic za vračenje betežnikov, ino dosejno, ka so v rosag nazajpistili ježuite.

Sprememba sistema je bila venak slejdnji moment, ka na nauvo stvaurijo meniške réde. Po štirideset lejtaj ilegale je bilau žmetno začniti vönavčiti nauve člane, tau delo so leta 1990 prejkvzeli 60-70 lejt stari baratke. Zvekšoga so tiste skupnosti nazajdobile mauč, štere so leko delovale pred 1990 tö. Leta 2014 so največ baratov meli frančiškani, ježuiti ino piaristi, največ apatic pa Družba socialni sester, Marijine šaulske sestre ino Družba srca Jezošovoga.

Statistika pripovejda, ka živé gnesdén na Madžarskom samo 1606 menihov, ka je komaj 13 procentov od numere v leti 1943, klauštrov je zdaj za šeststau menje kak tistoga ipa. Med baratami pa apaticami je sploj dosta nad 80 lejt. Leko povejmo, ka so meniški rédi nej nazajdobili svojo znamenje, venak zavolo toga tö, ka je cerkvena slüžba pri nas z leta v leto menje prilüblena.

Na Madžarskom je vsikšo leto za štirideset menje düšni pasterov, delo dühovnikov ino baratov vse menje cejnijo. Zatok se vsikdar čüje molitev za nauve dühovniške poklice po naši cerkvaj, v štere je trnok žmetno nazajpozvati vözraščeno mladino.

naglo prišo med domanje lidi, vörnickske so brodili, ka škéjo odpelati njine frančiškane. Pred podnevom je vküpprišlo kauli sedemstau lüdi, večer pa že skoro gezero. Obraniti so steli prilüblene barate, de so pa avoške demonstracijo strli ino prejkvzeli klaušter. Prejdnjoga frančiškanov so namlatili do krvavoga, barate pa naterali na tovrnjake.

Drügi den se je stejla konferenca madžarski püšpekov poglijati z vladov. (Deportéranje baratov je zmejs dale šlau.) Kontraktuš je mogla katoličanjska cerkev zavolo močnoga terora podpisati 30. augustuša 1950. Rosag je dopüsto delovanje osem cerkvenim gimnazijam ino njnim meniškim škoniškom. S sploj malov numerov baratov so na méri njali samo štiri réde: benediktince, frančiškane, piariste ino srmačke šaulske sestre.

Malo kisnej je Predsedniški tanač nazajvzeu dopüščenje od vsej drügi rédov, s poištvom vred je rosag vkrajvzeu više šeststau klauštrov. Sta-

-dm-

PREKMURJE

Vesna za
Árona Horvátha Botke

Malo več kak pred letom dni, gda so v Portoroži talali nagrade na slovenskom filmskom festivali, se je zavolo filma Oroslan dosta gučalo tudi o Porabji. Pa nej samo zavolo Mikija Roša, steri je daubo nagrado vesna za najbaukšo stransko moško vlogo, liki tudi zavolo Gorenjesenčarov, steri so se pokazali na filmi.

Nagrade na letošnjon, 23. Festivali slovenskega filma, so pred dnevi raztalali v Ljubljani. Zavolo epidemije nauvoga koronavirusa je nej bilau tak slavnostno kak v preminauči lejtaj. Eno par fontoških nagrad, tudi za najbaukši film in režijo, so nej raztalali. Kak je raztolmačo predsednik žirije Matic Majcen, ma žirija ponavadi nalogo, ka voodabere najbaukši film med odličnimi, zdaj pa je tau nej mogla, vej pa je bilau, tudi zavolo toga, ka je nej bilau zadosta penez, zgotovlenih premalo filmov.

Za nagrado vesna se je v različnih kategorijah potegovalo 51 filmov. Med njimi je biu tudi kratki film z naslovom Delčki avtora Árona Horvátha Botke. Lendavčan je nagrado vesna tudi daubo. Áron Horváth Botka je mladi scenarist in režiser, steromi je po rečaj žirije gratalo »najti prpovejst, stera lepau pokaže celi potencial kratke špilane forme«. Delčki je eden takših filmov, steromi nej trbej nika cujdati pa nika vzeti kraj, so ške pravli člani žirije.

Glavni vlogi sta odšpilala Teodor Tot in Ksaver Pratnekar, v filmi pa nastopata tudi vogrski igravec Zsolt Nagy in Tamara Avguštin. Glavni tau avtorske ekipe sestavljajo ške direktor fotografije Sašo Štih, montažer Andrej Avanzo, oblikovalec zvoka Boštjan Kačičnik, scenografka Neža Zinajčič in kostumografka Ina Ferlan.

Silva Eöry

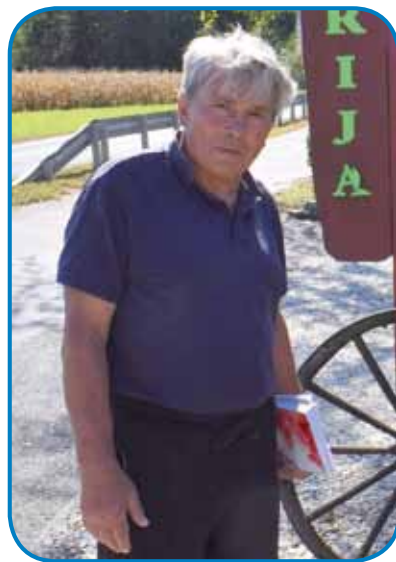
Marjan Vidovič iz Velke Polane

Eno leto je biu graščak

Marjan Vidovič, steri že duga lejta živé v Velki Polani, je meu žmetno detinstvo. »V tau vesnico sam prišo kak ledičen škonik te, gda sam biu star 24 lejt. Ovak pa sam gorraso kak nezakonsko dejte. Moj oča je biu Prekmurec, lekar nikši partizan, mi je pravla mama, stera je bila rojena v Trnji. Gda sam biu star sedem lejt, se je oženila, vej pa je stela, ka dobim očo. Z držino smo se dosta selili po Sloveniji,« je raztolmačo sogovornik in cujda, ka so se iz Trnja najprva preselili v Apače pauleg Gornje Radgone, od tam pa na Grad Štatenberg, »tak ka če se malo špajsam, sam biu eno leto graščak«. Od tam so šli ške naprej, v eno vesnico pauleg Domžal: »Biu sam dober učenec. Skrbo sam tudi za dve mlajšivi sestri. Kujau sam, pod sam gor prau, drva san seko, pa tudi 30 kokauši sam rano.« Po tistom, ka se je v Kanadi ponesrečo mauž mamine sestree, se je teta preselila nazaj v Prekmurje. Ob njeni pomauči, posaudila jim je neka penez, so v Gaberji kupili stari ram: »Tau je bilou te, gda sam odo v šesti razred. Te sam meu že tri sestrice, pa sam meu tudi nje na brigi. Doma smo nej meli dobre vode, pa sam jo noso 300 metrov daleč. Vse tau sam lado, ali vseeno sam se v šauli tudi dobro včiu. Sploj rad pa sam šteu zgodovinske knjige.«

Po zgotovljeni osnovni šauli se je prva vpiso na soboško pedagoško gimnazijo, po tistom pa je prestaupo v splošno gimnazijo, vej pa se je tam nej trbelo včiti špilati na klavir. Po tistom, ka je zgotovo študij slovenskoga in angleškoga gezika na Filozofski fakulteti v Ljubljani, ga je paut odpelala k deklini v Kanado. Gda se je po par mesecov lübezen razkadila, je prišo nazaj v Slovenijo. Kak mladi škonik

se je leta 1974 zaposlo na velkopolanski šauli in tu je te spozno tudi svojo prvo ženo, stera je bila vzgojiteljica v vrtci. V zakoni, steri je leta 1988 razpadno, sta se njemi naraudila čerka in sin: »Ženi sam

Marjan Vidovič

ram njau, biu pa sam vrli in sam šparo, tak ka sam si

Do zdaj je napiso že dve knjigi

po dve lejtaj küpo parcelo, gé sam si sledkar napravo ram, tudi krčmo smo gorodprli, pauleg toga sam meu dosta konjov in drüge živine.« V njegov žitek je te leta 2001 prišla 12 let mlajša, nauva žena, s stero pa zdaj ne živeta več vküper.

Po tistom, ka je tresti lejt včiu v šauli, je mogo 2005. leta oditi v penzijo. Tau se je zgaudio tak, ka je za vüja potegno enoga šaulara, steri je nagajo, te pa je na nagučavanje ravnateljice raj odišo v

penzijo, kak ka bi se s stariši od učenca vlačo po birovi-ji. Skrbo je za krčmo in svoj »ranč«, te pa je prišla velka nevola, vej pa je leta 2014 fejt zbežau, za ene fajte krvnim rakom, zatau zdaj nema več

dosta živali, samo ške dva konja. Kak smo že napisali, je že kak mali pojbič rad šteu zgodovinske knjige, in zdaj ga je ta lübezen pripelala tak daleč, ka je pred kratkim tudi sam napiso eno takšo knjigo, in tau z naslovom Meč, nabrušen za ljubezen. Knjigo je vöda v samozaložbi, ob pomauči lendavske območne izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti in Zveze kulturnih društev Lendava. Marjan

Vidovič je tudi avtor ilustracij, knjigo pa je oblikovau in pri-

ka je biu Hadik eden najbolje batrivnih sodakov, steri so pred Törki branili Lendavo. Törski pohod, v sterom naj bi po prekmurskih vesnicaj, vse do Porabja, kradnoli deco, se je julija leta 1603 rejsan tudi zgaudo: »Gda so Törki napravili velko utrdbo v Nagykanizsi (Veliki Kaniži), je ta prišlo tudi okauli gezero Tatarov. Paša, steri je biu zaistino v Nagykanizsi, Triyaki Hasan, je ob pomauči mladoga in lejpoga oficera Kemala Abdela Bašahra Tatarare eno leto včiu sodackih veščin. Po tistom pa je té mladi sodak daubo delo, steroga ne bi smeu vzeti. Okauli 800 moških je pelo z najvekšo karavano od Lendave prauti Goričkomi na lov za deco. V kaulaj, v sterij so gor pelali senau in drügo gesti za živino, so te, gda so šli nazaj, vozili zgrableno deco, staro od 6 do 16 lejt.«

Marjan Vidovič pravi, ka je pri pisanji ponüco vse, ka je znau pa zvedo o tistom, ka se je v istini godilo, pauleg toga pa je prpovejsti povezo s svojimi življenjskimi izkušnjami. Vüpa tudi, ka do se tudi v Porabji najšli lidgé, sploj mladi, steri do z veseldjom prešteli njegovo knjigo, stera je nej njegva prva, liki je tau že drüga knjiga. Prvo - z naslovon Kozlarjevi - je posveto svoji materi. »Moren prajti, ka san jo piso te, gda sam trno betežen biu in so me glij vračili v špitali. Leko poven, ka me je moja mati trno rada mejla, dala mi je tudi dosta lübezni. Kak divja žival se je borila za mene, če je trbelo. Do zadnjoga je mejla brigo za mene, tudi te, gda san biu že 50 lejt star,« je na konci ške povedo Marjan Vidovič.

(Kejp na 1. strani: Ostala sta njemi ške dva konja.)

Tekst in kejpi:

Silva Eöry

Erični slovenski športniki (1.)

DEN SLOVENSKOGA ŠPORTA

Slovenija je mali rosag, v sterom žive okraug dva milijona lidi, vseeno pa ma dosta eričnih in uspešnih športnikov, tudi takših najbavkuših na svejti. Eno par, tudi tiste, steri so gnesden nej več aktivni, mo predstavili v naši novinaj.

Rajmond Debevec, 57-letni Ljubljčan, steri je zlato medaljo daubo s kralovski disciplini, v strelanji z malokalibrsko pükšov v trojnem položaji. Na OI je Debevec po zlati v Avstraliji daubo ške dve bronasti kolajni, leta 2008 v Pekingi in leta 2012 v Lon-

Rajmond Debevec

Začnimo z veslačoma (vezós) Iztokom Čopom in Luko Špikom pa strelcom (sportlövö) Rajmondom Debevcem. In ka majo sküpnoga? Tau so tisti trgé,

doni. Približno tri vöre pred nje-gvim prvim mestom v Sydney-ji sta do olimpijskoga zlata pri-veslala zdaj 48-letni Iztok Čop in 41-letni Luka Špik, steriva sta se po dugom cajti srečala ob letošnjom prvom prazno-vanji dneva slovenskoga športa. Za tau, ka se bole na redko srečata, je krivo tudi tau, ka Špik že neka cajta žive v Londoni, gé dela kak osebni trener.

»Ške furt se dobro spaum-nim vsej napornih priprav in tudi stresnih minut pred tekmo,« pravi Iztok Čop, steri je biu pred leti pod-predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije, zdaj pa ma svojo firmo, stera odavle veslaško opremo. Ovak pa trbej ške povedati,

ka je na OI v Barceloni leta 1992 Čop vküper z Denisom Žvegljom s tretjim mestom v dvojci brez krmara priboro prvo olimpijsko medaljo za samostojno Sloveni-jo. V svoji bogati karieri je dau-bo vseküper štiri olimpijske kolajne, vse preostale s Špikom v dvojnem dvojci. Pauleg zlata sta si priborila ške srebro leta 2004 v Atenaj in bron leta 2012 v Londoni.

Silva Eöry
Kejpa: internet

Razstava o deportiranih na Hortobágy

»In vsi so se postavili na lastne noge!« – je naslov državne potujoče razstave Društva za raziskavo zgodovine internirancev v Órségu (ÖKKE), ki bo v Monoštru na ogled od 7. novembra naprej. Ni slučajno, da je to druga postaja

Del potujoče razstave

– prva, zelo odmevna je bila v Óeiszentpéturu – potujoče razstave, saj so pred sedemdesetimi leti iz mesta Monošter in okolice, tako tudi iz Slovenskega Porabja, podobno kot iz pokrajine Órség na brutalen način odpeljali kakih 5 odstotkov prebivalstva in ga na podlagi izmišljenih obtožb deportirali v zaprta delovna taborišča na Hortobágy.

Rákosijeva diktatura je iz Monoštra in okolice na silo odpeljala cele družine, jih razlastila in jim odvzela rodno grudo ter njihovo prihodnost, vse to pod ideologijo razrednega boja ter zaradi meje, ki je ločevala dva svetovna sistema. Pogojnemu odpustu iz delovnih taborišč so sledila desetletja prisilnega molka, ko so tako ljudje iz Órséga, Monoštra in Slovenskega Porabja naskrivaj in s strahom omenjali imena naselij Kónyatanya, Lászlómajor, Tiszaszentimre in Tedej.

Monošter kot okrajno upravno središče je obenem odigral pred in v času deportacij ter po njih vlogo oblasti, ki je določala usodo posameznika v mikroregiji. Sledi takratnega dogajanja še danes najdemo v mestu. Prav zato lahko načrtujemo ob razstavi učno pot na to tematiko, ki bo vključevala nekdanje stavbe okrajnega sveta, partijskega sekretariata, okrajnega sodišča, zapora, policijske kapitanije in poveljstva ÁVH (UDBE).

Druga spremljevalna prireditev bo razstava knjig in dokumentov, ki jo pripravljajo sodelavci mestne knjižnice Ferenc Móre, na kateri bo razstavljena splošna in lokalna literatura ter viri, povezani s tematiko deportacije, ki jo javnost še zmeraj premalo pozna.

Društvo za raziskovanje zgodovine internirancev v Órségu s potujočo razstavo pričakuje vse zainteresirane na novi kulturni točki Monoštra z imenom Vitrina, ki jo je ustanovilo in vzdržuje društvo SZEMLE (ulica Ferenc Deáka 3).

Razstava bo na ogled od 7. do 23. novembra.

Zsuzsa Róka
Prevod: M. Sukič

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Obnovili so freske

Če se proto Sombotela pelamo, prvo ka že audalič zaglednemo, je stolna cerkev. Nej čüda, vej je pa več kak šestdeset mejtrov visika, duga pa skur osemdeset mejtrov. Nejdaleč kraj od cerkve je Škofijska palača, gde so že od začetka mau, ka se je zozidala, živeli škofje sombotelske škofije, depa ta zidina je bila kak prvin tak zdaj tö uradni sedež sombotelske škofije.

Zdaj, 14. oktobra, so slavnostno prejkдали obnovljene freske v velki dvorani v sombotelski Škofijski palači. Svoj guč je püšpek János Székely s tejm začno, ka samo Baugi se leko zahvalimo, ka so freske s plafona nikoma nej na glavau spadnile. Zato ka gda so restavratora vcujstanila, ka pogledneta, v kakšnom stanju so freske, so vpamet vzeli, ka že štirideset centimetrov kraj visijo od plafauna (stropa). Tau je nevarno bilau nej samo zato, ka bi cejli plafaun leko dolaspadno, nevarno je bilau glede tauga tö, če se sploj leko obnovijo.

Škof je tapravo, ka je stolno cerkev prvi škof János Szily dau zozidati v stilu copf. Stolnico so zavole brž zozidali, začnili so leta 1778 pa za pet lejt, leta 1783 so go že gorazozidali. Freske so 144m2 velke, stere so dotejga mau še nikdar nej restavrirali, prvič zdaj, po 237 lejt, oktobra leta 2019 so začnili z delom.

Tau bi človak ranč nej dau valati, vej pa leta 1945, gda so Nemce že gnali vö z rosaga, stolnico so anglo-ameriške sile fejst uničile z bombami pa ranč tak so padle bombe na palačo tö.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Državni zbor sprejel peti protikoronski zakon

Ob robu hitro naraščajoče krivulje okužb, ki bi lahko vodila tudi v novo razglasitev epidemije, je parlament sprejel peti protikoronski zakon. Poudarek je na zaščiti delovnih mest, številni ukrepi segajo na področji zdravstva in socialnega varstva. Večina bo veljala do konca tega leta, vrednost vseh skupaj je ocenjena na 420 milijonov evrov. Za je glasovalo 48 poslancev, 29 jih je bilo proti. Ukrepi za blažitev posledic covid-19 segajo na številna področja. Med drugim se podaljšuje subvencioniranje čakanja na delo na domu ter izplačila nadomestil plač za delavce v karanteni. Ponovno bo uveden mesečni temeljni dohodek, do katerega so bili samozaposleni in družbeniki upravičeni spomladi v času razglašene epidemije. Pogoj bo upad prihodkov v letu 2020 zaradi posledic epidemije za več kot 20 odstotkov glede na leto 2019. Ukrepi pa bo veljal do konca leta.

Jože Podgoršek imenovan za novega kmetijskega ministra

Državni zbor je obravnaval tudi predlog za imenovanje Jožeta Podgorška za ministra za kmetijstvo. Za je glasovalo 48 poslancev, proti jih je bilo 7. Kot je po prisegi dejal Podgoršek, je pobudo DeSUS-a za kandidaturu sprejel z veliko mero strahospoštovanja do funkcije ministra. Izbruh novega koronavirusa je po njegovih besedah izpostavil, da za zagotavljanje varne hrane nujno potrebujemo slovenskega kmeta. Leta 1974 rojeni Podgoršek je končal srednjo kmetijsko šolo Grm in študij nadaljeval na biotehniški fakulteti, kjer je po diplomi doktoriral s področja agrarne ekonomike. Poklicno pot je začel v gospodarstvu, marca 2015 je postal prvi varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano, od septembra 2018 pa je državni sekretar na kmetijskem ministrstvu.

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

NAJLEPŠI IZDELEK JE IZ NAŠIH ROK

Pokopališče je kot prostor socialnih stikov, kjer se ljudje srečujejo, pogovarjajo o svojcih in njihovih skupnih

Grobove naših dragih največkrat zasadimo sami. To nalogo opravimo s posebnim čutom do svojcev.

temnih marmornih obrobah se prst hitro suši, zato je priporočljivo, da rastlin ne zasajamo do roba, tiste, ki bodo najbližje robnemu kamnu, pa naj bodo takšne, ki najlažje prenašajo sušo, kot

vami, različnim vresjem in resami.

Lepo je, če cvetlični aranžma napravimo sami. Po svojih močeh si pripravimo ves potreben material, ob sprehodih nabereemo plodove,

Pri barvah rastlin, ki bodo posajene na grob, ni dobro pretiravati. Lahko se sicer odločimo za različne kombinacije, ali pa preprosto za isto vrsto rastline v različnih odtenkih. V tem primeru je eševerija.

preživetih zgodbah, o rastlinah na posajenih grobovih in še ... Ljudje iščejo svoj mir se umirijo in večkrat zasanjajo v onostranstvo. Spomnim se pokopališča na severu Nemčije, kjer je obrobek pokopališča bil zasajen

Zasadimo z rastlinami, ki so nam všeč. Navadno vse ne gre naenkrat, naš okus se spreminja, pogosto tudi ugotovimo, da se kaj, kar smo si zamislili, ne obnese v naših razmerah. Tako nekatere rastline postajajo

V venec iz cvetličarske gobe potikamo najprej zelenje nato pa enakomerno različno izbrano cvetje

z rododendroni, v notranjosti pokopališča pa veliko hortenzij in večja drevesa. Na klopcah so ljudje uživali in se tiho pogovarjali. Zavedati se moramo, da so pokopališča v resnici namenjena živim ljudem, tistim, ki se hodijo tja spominjati pokojnikov.

naše favoritinje in pogosto ostanejo dolgo na grobovih. Pri sajenju trajnic in grmovnic upoštevamo, da bodo rastle na grobovih več let, zato že pri sajenju poskrbimo, da bo med rastlinami dovolj prostora za razraščanje, in že na začetku upoštevajmo končno velikost rastline. Ob

Podolgovati aranžma iz velikocvetnih in drobnocvetnih krizantem z lahkoto izdelamo sami

denimo homulice, okrasni timijan in sivka.

Pogosto so mačehe nepogrešljivi del zasaditve. Pri mačedah imamo poleg klasičnih in velikocvetnih na voljo tudi drobnocvetne ali mini mačehe, ki so izjemno

malo pobrskamo po nasvetih, in po lastni intuiciji in naš izdelek bo najlepši.

ALI STE VEDELI ...

Da krompir učinkovito očisti grde madeže, ki se pojavijo na usnju, in da plevel preprosto uničite tako, da

Suho sveži aranžma z različnim zelenjem in cvetjem

trpežne in dobro prezimijo, spomladi pa hitro in bogato cvetijo. Drobnocvetne mačehe lahko kombiniramo s trajnicami, jesenskimi tra-

ga prelijete s slano vodo, v kateri se je kuhal krompir?

*Besedilo: Olga Varga
Fotografije: Svetovni splet*

Zadruga Pomelaj v Mali Polani

ROKUJTE SE Z ROKODELCI

V Zadrugi za razvoj podeželja Pomelaj v Mali Polani so pripravili delavnico ročnih del in predstavitev njihove dejavnosti na dogodku z naslovom Rokujte se z rokodelci. Na Sabolovi domačiji, kjer so prostori Zadruga Pomelaj, že več kot dve desetletji nastajajo izdelki iz koruznega ličja in vrbovega šibja. To so lepi okrasni in uporabni predmeti, ki so jih izdelovale že prejšnje generacije Prekmurcev tako za lastno uporabo kakor tudi, da so z njihovo prodajo kaj dodatno zaslužili.

Na Sabolovi domačiji so pokazali, kako nastajajo izdelki iz koruznega ličja

Obiskovalce je pozdravil direktor Zavoda za razvoj podeželja Pomelaj Niko Jandl, ki je povedal, da si že od leta 1996 prizade-

Izdelki, ki jih naredijo v Pomelaju, so razstavljeni v prodajalni, ki je na gumnu

vajo ohranjati prekmurske ljudske obrti in kulturno dediščino, svoje izdelke pa vključujejo tudi v turistično ponudbo pokrajine. Izpod pridnih rok zaposlenih v Pomelaju je nastalo že veliko izdelkov, ki jih lahko kupijo v njihovi prodajalni ter na turističnih sejmi in prireditvah po Sloveniji. K njim prihajajo tako organizirane skupine in družine, kakor tudi skupine šolarjev.

Predstavitve je potekala v razstavnih in delovnih prostorih Zadruga Pomelaj, v obnovljeni stari kmečki hiši z gospodarskim poslopjem. Najprej so predstavili izdelovanje izdelkov iz koruznega ličja, potem pa še pletenje izdelkov iz vrbovih šib. Prikazali pa so tudi, kako so nekoč ročno luščili koruzo. Obiskovalcem so ponudili tudi tradicionalne prekmurske prigrizke, kot so kruh z zaseko in namazom z ocvirki, pražena bučna semena in podobno. Tisti, ki so si prišli ogledat delo v Pomelaju, so se lahko tudi sami preizkusili v teh opravilih. Podobno predstavitev so pripravili še za učence iz Osnovne šole Miška Kranjca Velika Polana.

Kartati je veselo

Društvo penzionistov Monošter od leta 2008 ma Klub za kartanje. Geste nas 16 članov, vsakšno srečdo se srečamo in špilamo šnapser, štirge po štirge. Špilamo se od 15. do 19. vöre. Zdaj odimo špilati v restavracijo Zöldfa (nekdenešnja Šabler krčma). Špilati karte je zanimivo doživetje tak za posameznoga človeka kak za skupino. Če gvineš, zmagaš, doživiš občutek uspeha, je

Za igro smo nabrali polno košaro divjih kostanjev (Vrtec Gornji Senik)

dobro za tau tö, ka preženeš dugi cajt. Razvijaš svojo memorijo in sposobnost koncentracije. Za starejše je tau važno gé, ka se s tejm tö branijo prauti demenci.

Zvün toga, ka se kartamo, vküper odimo na izlete, držimo menške piknike pri Rabi ali mamó večerje v restavraciji.

Vsakšo sptolejt mamó tekmovanje v šnapseri s člani Kluba za kartanje iz Neumarkta v Avstriji. Mi idemo k njim se špilati, potistim pa nji nazajpozovémo v Varaš. Na žalost smo letos zavolo epidemije nej mogli titi. Društvo penzionistov Monoštra nam da malo penez, zato si navekše mi sami plačamo ceringo. Nas vodi Štefan Tóth, njegva žena Ida pa koordinira vse programe. Fajn je gé kartati, dobro je v družbi biti. Gda kartamo, vsakšo žalost, vse težave, betege pozabimo, samo na špilo brodimó, na tau, aj gvinešo. Istina, ka nekaj vsigdar mora zgibiti, »bunko« dobiti. Če rejsan vsakši ške najbaukši biti, dapa samo eden je leko zmagovalec, samo eden leko gvine. Ranč zavolo toga je kartanje zanimivo pa veselo.

Margit Čuk

Aktivnosti v Pomelaju so v preteklosti organizirali tudi s sodelovanjem v mednarodnih projektih, s katerimi se trudijo ohranjati kulturno dediščino. Tokratni dogodek so pripravili v okviru mednarodnega projekta Houses - Poti podeželskih hiš: Dediščina je naša prihodnost - razvoja turizma na slovensko-madžarskem obmejnem območju na temelju vrednot. Izvajajo ga partnerji iz Slovenije in Madžarske, sofinanciran pa je iz sklada Evropske unije. Pri predstavitvi Rokujte se z rokodelci sta sodelovala še posestvo Mala rosa iz Stanjevcev in Lovenjakov dvor iz Polane.

V Pomelaju so najbolj znani po svojih izdelkih iz koruznega ličja, so povedali ob predstavitvi. Največ so izdelali cekarjev in košaric, zelo priljubljeni pa so tudi ostali izdelki iz koruznega ličja: natikači, obeski, zvezdice, angelčki in podobno. Iz vrbovega šibja pa izdelujejo košare in košarice. Uporabljajo koruzno ličje stare sorte koruze trdinka, ki ima kakovostno ličje, katera zraste na njivah domačih pridelovalcev.

Tekst in fotografiji: Jože Gabor

... DO MADŽARSKE

Olivia Mešič na čelu monoštrske tovarne

Od sredine oktobra je postala generalna direktorica monoštrske tovarne motorjev PSA (nekdanja tovarna Opel) Porabska Slovenka Olivia Mešič. Dosedanji generalni direktor je bil Poljak Grzegorz Buchal, ki se je poslovil na začetku oktobra. Olivia Mešič je zaposlena v omenjeni tovarni od leta 1997. Bila je vodja kadrovske službe, direktorica za proizvodnjo, vodila je tudi oddelek za načrtovanje in strategijo. Nazadnje je delala kot namestnica generalnega direktorja. Olivia Mešič je hčerka Porabskih Slovencev, oba starša sta doma iz Verice-Ritkarovcev.

Do zdaj zaradi koronavirusa umrli trije učitelji

Podatkih pedagoškega sindikata so do zdaj zaradi koronavirusa dokazano umrli trije učitelji. Sindikat ni zadovoljen z ukrepi pristojnega resorja, kar se tiče zaščite pedagoških delavcev, zato je sestavil seznam zahtev v osmih točkah. Med drugim zahteva, naj se odredi pouk na daljavo v tistih naseljih, kjer se je dokazano pojavil virus oziroma naj se zagotovijo predmetni in kadrovske pogoji dela v malih skupinah tako na šolah kot tudi v vrtcih. Med svojimi zahtevami so zapisali tudi to, naj testirajo pedagoške delavce oziroma naj oprostijo dela starejše učitelje in tiste, ki imajo kronične bolezni. Prosili so tudi to, naj z razkuževanjem oziroma merjenjem telesne temperaure učencev ne obremenjujejo učiteljev.

V odgovoru pristojnega ministrstva (EMMI) so zapisali, da redno (mesečno ali dvotedensko) testiranje ne bi povečalo varnosti učiteljev, saj PCR-test pokaže le trenutno stanje testiranega in ni nobenega jamstva, da se ta isti človek naslednji dan ne bo okužil. Toda tiste učitelje, ki kažejo morebitne znake okužbe, takoj in brezplačno testirajo. Državni sekretar Zoltán Maruzsa, odgovoren za šolstvo, je izpostavil, da so do zdaj uvedeni preventivni ukrepi na šolah in v vrtcih zadostni. Do prejšnje srede so po vsej državi zaprli 23 vrtcev in 17 šol, delno (v določenih razredih) so uvedli pouk na daljavo v 102 šolah. Jesenske počitnice se bodo začele 23. oktobra in trajale do 2. novembra, to obdobje bo zadostno, da se okužene šole in vrtci »rešijo« virusa.

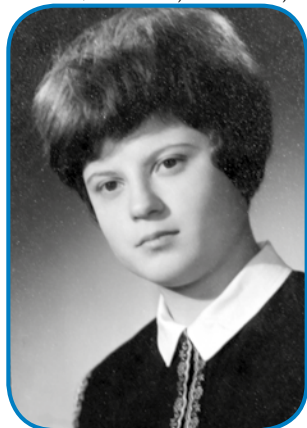
Če Fradi špila, te delo čaka

Klara Mešič ali kak so go doma v Slovenski vesi poznali, Matijna Klara, je v cejlo življenji fejest rada mejla nogomet, ranč tak kak sestra Hugi. Samo dočas, ka

Klari zdaj...

Depa dja sem se nej pri Matiji naraudila, liki na brgej pri Popustji, v od matere rojstnom rami, leta 1948. Zato ka stariške, gda sem se naraudila, so še nej bili oženje-

... pa pred dosti lejtaj

sestra je za VASAS navijala, ona za FTC. Še gnesden vsikšo tekmo pogledne v televiziji, gda se Fradi špila, tau je njeni hobi. Gda sem Klaro prejšnji keden gorpoisko, ona že na stauli mejla tiste stare kejpe, stere je s seuv vzela, gda je v Varaš v nauvi ram prišla.

- Klara, obadva tvojiva stariša sta iz Slovenske

ni. Mater so vcepili z nišov injekcijov, zaman prajla, ka njau bi nej slobaudno bilau, zato ka kusta. Tau je bilau predpodnevom, zadvečerek komaj je domau prišla mati, že name rodila.«

- Edno sestro maš, kak mlajši dobro sta se sporazmele?

»Dobro, dosta sva se grajale (igrale), depa zato tašo tō

brsala na dvorišči, gda smo malo fraj bile. Völke vrate smo meli na škednji, na edno stran smo tau napisali, ka FTC na drugo tau, ka VASAS. Zato ka dja sem FTC bila, sestra Hugi pa VASAS pa tau je še gnesden tak.«

- Vidim eden taši kejp, gde vaša sestra pri klaviri (zongora) sedi, tau je pri vas doma bilau?

»V Slovenski vesi je bila edna učiteljica, stera je lepau znala na klaviri špilati. Tau se je moji matari tak povidlo, ka name je nagučala, aj se včim pri tau učiteljici, sledkar pa še küpla klavir tō. Nej sem stejla, depa ka vejš, privolila sem, ka mo se včila, zavolo tauga, ka me je mati silila, sem se ranč nej navčila špilati. Te klavir sem dugo mejla, če dobro vejm, te smo ga odali, gda smo sé v Varaš prišli, v te ram se držat.«

- Tau prvo prečiščavanje je v Slovenski vesi bilau?

»Tau je pri nas pred ramom bilau, gda je mojo prvo prečiščavanje bilau. Gospaud Markovič so k nam dosta odli, bilau tak, ka pri nas so spali, zato ka z mojim dejdakom sta fejest dobriva padaša bila.«

- Na taum kejpji se s sanami vozite, gde je tau, v Slovenski vesi?

»Tau smo v Varaši dolavzeti, če dobro vejm, te tam, kak je Petófi ulica. Nej je bilau brega, nas sta ati pa mami vlekla, te so še taše zime bile, ka je decembra snejg dolaspadno pa do konca februara je vse bejlo bilau.«

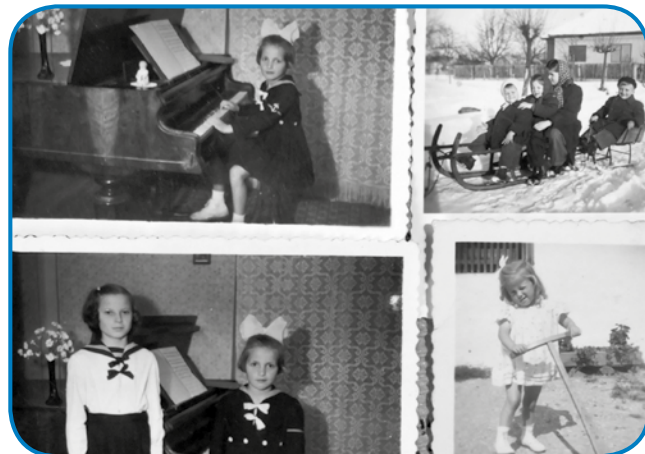
- Lejpa mlada lejta ste meli?

»Mena je sploy dobro bilau, istina, ka je dosta trbelo delati, depa veselo je bilau. Po osnovni šauli sem v Győr odišla se včit v tekstil tehnikum. Gda sem zgotauvila, te sem nazaj v Varaš prišla v židano fabriko delat kak tehnik pa cejlak do

93. leta, dočas ka so fabriko nej zaprli, sem tam delala. Gda sem brezi dela ostala, te sem najprvin zelenjavo odavala, sledkar sem pa v

tablo, gda smo zgotauvili.«
- Je še eden zdavanski, depa tau je že vaš.

»Tau je leta 1969 bilau pri Tanaina, steri je nas dolad-

Mami ji je tjüpo klavir, vejndik se zatok nej navčila špilati, ka so go silili

hoteli Lipa receptorka bila. Pa te se tak od tistec v penzijo odišla.«

- Je eden kejp, gde ste svadbica bili pa mate enga družbena s kratkimi lačami, kak je leko tau?

»Tau se je tak zgaudilo, ka pred zdavanjom, gda smo se doladjemali, smo pamet vzeli, ka nejmam družbena. Zato, ka on se je vejndrik

jemau, gda smo se zdavali. Nej je bilau velko gostüvanje, doma smo bili, samo edno večerdjo smo meli. Oča, mati, tašča, moža brat, moža boter, moja sestra pa te še teticin mauž pa njeni sin so na tjejpji.«

- Kak vam dnevi dejo zdaj, ka ste že v penziji?

»Brž, rano ne stanemo, samo tak v pau devetoj vöri,

Njena generacija pri prvom prečiščavanji, za njimi stoji gospaud Markovič

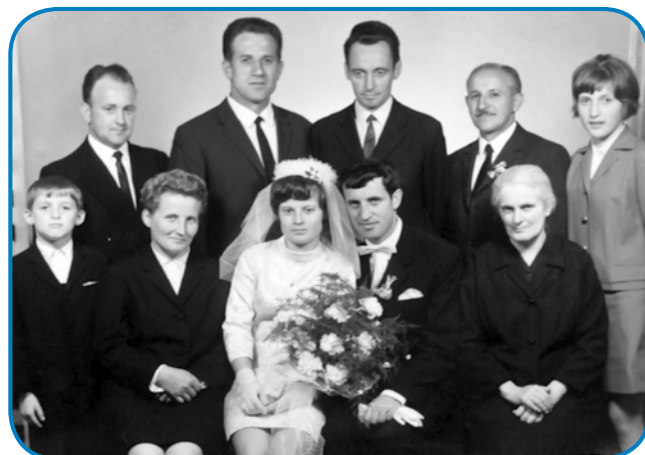
vesi bila?

»Obadva, ati je biu Matjini, mami je pa biu Popustji, dejdaka so vsigdar tak zvali ka Popustji školnik. Mam eden taši kejp, gde sta moja baba pa dejdek dolavzeta, od oča. Mi smo tam bili doma, mi smo tam živali, dja sem se odtistac oženila, gda sem endendvajsti lejt stara bila.

bilau, ka včasin sva se kaj njejkale. Tašoga reda sem vsigdar dja vödobila, zato ka mami tau pravo, ka dja sem vekša, dja bi mogla več pamati meti.«

- Kelko lejt si starejša od sestre?

»Šest lejt, depa tau se je sploy nej štelo, da sva se špilale. Istina, največkrat sva se

Zdavanski kejp - kak vsikšoga tistoga časa - je napravo fotograf Tanai

zmejšo pa s tistimi odišo, steri so po gospauda Markoviča šli v Števanovce. Drugo nej bilau, tam pri sausedi se je držo Glažojncini Joži pa njega so nanje vzeli, aj vcuj k mena stane, zato srmak tam v kratki lačaj stoji.«

- Te lejpi portret od tebe gde se je redo?

»Tauga so v Győra redli na

te zajtrk djejm, vsikši den tjüjam, v bauto trbej odti, mali ograderc mam, tak ka čas tade. Depa mena, ka je prvo, tau je foci, najbola pa te, gda Fradi špila, tašoga reda vseedno, kelko dela je, dja vse taknjam pa si dolasdem pred televizijo.«

Karči Holec

Od Gorenjoga Senika do Garbolca - 8.

S FÜREDSKOGA BALA SE ČÜJE MUZIKA

Če se z daula Káli-medence povrnemo nazaj na brejg Blatnoga jezera, brž na pamet vzememo, ka vesnica *Zánka* dva panaufa má. Ednoga ejkstra za nekdešnja ribiško vés ino drügoga ejkstra za pionirski tabor, šteroga so zozidali na začetki 1970-i lejt. V gnešnjom »Erzsébet-tábori« - na športni igriščaj ino štrandaj - leko počiva mladina s té pa z

pavlinski klaušter, šteroga pa so leta 1552 vogrski sodacke sami dojporušili, ka aj bi se neprijateljski Törki nej nut v njega spakivali. Po vesnici pela električni bus, depa s konjskim kočujom se tö leko kaulipelamo.

Na bregej Blatnoga jezera, v vési *Balatonudvari*, so grobi nej redeči: v prvaj polovici 19. stoletja so na cintori

nji vulkanov, de je pa vöter tö ništerne špajsne forme vküpersfudo. Najlepši küp se zove »Zlata iža«, vej se pa večer bliskeče v zahajajaučom sunci.

V ednom vulkanskom krateri je gratalo tzv. »znautrašnje jezero«, šteroga ne lübijjo samo ribiči, liki tisti tö, šteri se radi vziimi na lédi čujskajo. Leko pa gorpoiškemo tzv. »vinešnje jezero« ranč tak, štero je inda svejta vküpersegnilo z Balatonom, zdaj pa je že skoro edno müzge gratalo. Med dvöma jezeroma se zdigava brejg, v šterom so si v srejd-njom vöki bazilitski baratke celice vözdumbali. Tau so edina püščavniška »stanovanja«, štera so v Srejdnoj Evropi gorostala.

Klaušter v Tihanyi je stvauro krau Andraš I. leta 1055, v etom latinskem dokumenti so dojspisane prve vogrske rejči. Té madžarski vladar počiva v spaudnoj klaušterskoj cerkvi, štera je sedemstau lejt starejša od vrnje klaušterske cerkve. Slejdjen vogrski krau IV. Karol Habsburški je z ženov Zitov v Tihanyi preživo slejdnje dni, prva kak liki bi ga po prvaj svetovnoj bojni vö z rosaga zagnali.

Najlepši pogled na Blatno jezero je venak od klauštra. Če mammo čas, napautimo se k tzv. »Ekho-kamli«, gde je odmev (visszhang) inda svejta 16 rejči nazajpovödo. Splača se tau gnesden tö vösprobat, vej pa en par rejči eške itak gvüšno nazajčujemo. Bole športni leko splezdijo k razglednoma törmu - od tistec vidimo do dvej glavni varašov Balatona: Siófoka na djužnom ino Balatonfüreda na sövernem bregej.

Prvo mesto za zdravlenje ino počinek na Vogrskom je biu varaš *Balatonfüred*. Že na začetki 18. stoletja so gorprišli, kak fejst zdravdji pomagajo kisele vodé v etom varaši, tau pa najbolje srcej, žilam, nogam, kauži ino ženskim

betegom. Eške gnesneden dosta betežnikov pigé tau vodau, v varaši pa majo špitale za srcé ino eden sanatorij tö. V reformnom cajti so se lidgé nej samo kaupat ino vračit ojdli v Balatonfüred, bogati je biu družbeni ino kulturni žitek tö. V svojom cajti so v varaš redno prihajali Kazinczy, Csokonai, Széchenyi, Kosuth, Deák ino Vörösmarty - vila Móra Jókaina pa eške

berejo kralico bala. Med tejm časom se prausno lüstvo vanej na ulici veseli, varašanci pa se leko drügi den čüdivajo lepoti kralice ino njeni dvorni dam.

Zdaj malo dojavimo svojo paut kauli Blatnoga jezera ino napautimo se prauti »varaši kralic«, Veszprémi. S poštij »73« leko dojavimemo prau-

Na gradi v Nagyvászsonyi juliuša ino augustuša leko vidimo viteške igre dvakrat na dén

ov kraj grajnec.

Bližanja vesnica *Dörgicse* je erična po tejm, ka nema samo edno, liki tri cerkvene rüševine z romanski cajtov. V vési na več hektaraj pauvajo sivko (levendula), s štere vrastvo tö redijo. Od tistec brž pridemo v takzvano »Dolino umetnosti« (Művészetek Völgye), gde so štiri vesnice, *Kapolcs, Taliándörögd, Vigántpetend* ino *Monostorapáti* oprvim leta 1989 svoj festival držale. Od tistoga mau vsikšo leto več deset gezero lüdi gorpoiške polepšane vési, gde je na 35 mejstaj čakajo s skoro 1500 programami.

Na glavnoj poštij med Tapolcov pa Veszprémom, 15 kilometerov od Balatona se zdigava grad v *Nagyvászsonyi*, šteri je v Prekodonavji najlepše gorausto. V gradskom törmu se na štiri štakaj spominajo na gospodara Pála Kinizsina, v kapejli leko eške en par falatov njegve originalne škrinje z redečoga marmora tö vidimo. Té vitez krala Matjaša je v vési stvauro eden

postavili petdeset src z bejloga vapnastoga kamla. Zvün vesi so napravili prvo takšo igrišče za golf pri Balatoni, štero má na 67 hektaraj 18 lükenj ino leko na njem držijo mednarodna tekmovanja tö. Če pa je nekakoma trnok vrauč, ino neške, ka bi se na njegvoj barnastoj kauži vidli bejli štrafi od kopalni lač, leko gorpoiške nudistični štrand v *Balatonakalini*. Ta krajina je bogata s starimi zidinami ranč tak: v vési *Örvényes* si leko zvün mostá s kipom svetoga Janoša Nepomuka poglednemo eške stari mlin na vodau, v *Aszóföni* pa v vinski zamenicaj gazde eške gnesdén čakajo žedne pautnike.

Blatno jezero je najbolje vausko pri *Tihanyi*, gde eden polotok (félsziget) pet kilometerov nut v vodau visi. Od tistec se leko s trajektom v osem minutaj odpelamo prejk v *Szántód*, depa dosta drügi šiftov tö štarta s tistoga bregá. Tihanyiski polotok je napravljen s kamlov od indaš-

Opatijsko cerkev v Tihanyi so zozidali v 18. stoletji - gratala je simbol Blatnoga jezera

gnes slüži kak spominska iža. V parki špital so v spomin svojoga ozdravljenja drejve posadili erični betežnicke, na priliko indijski pesnik Rabindranath Tagore, po šterom je šetališče ime dobilo. Vküper s pomolom je tam grato eden pravi korzo, šteri se vleti trnok napuni z lidami. Balatonfüred je center domanjoga jadralstva (vitorlázás), od leta 2015 pa znauvič pela obnovleni parni šift »Kisfaludy«, šteroga so leta 1846 oprvim na vodau Balatona spistili. Za mlajše držijo tekmovanja s papernatnimi čanaklinami, štere morejo s fenom (hajszárító) fuditi.

Nej daleč od sanatorija je stalo prvo kameno gledališče v Prekodonavji, od šteroga je do gnes gorostalo samo šest stebrov. Na njegovom mesti zdaj najdemo Hotel Anna Grand, gde vsikšo leto, slejdnjo soboto juliuša držijo eričen »Anna-bal«. Prvi ples so zorganizerali leta 1825, od tistoga mau vsikšo paut ode-

ti *Balácapuszt*, gde so leta 1906 najšli edno veuko rimsko gazdijo z vilov - štera nema para v cejloj Srejdnoj Evropi. Arheologi eške itak vökopajo na 16 hektarskom grünti, 35-40 glavni ino skoro stau menjši zidin jim dava zavolé dela za duga desetletjta.

Če gratamo lačni na svojoj pauti prauti središči županije Veszprém, se leko stavimo v čardi v *Nemesvámosi*. Gostilna je najbolje cvela v cajti betjara Jóskana Savanyúna z bakonyiski bregauv, de go pa eške gnesdén tö dosta lübitelov domanjoga gesti gorpoiške. V etoj čardi so gorvzeli en par talov ništerni erični vogrski filmov ranč tak. Bole športni turisti leko po vönapravljenaj kolesarskoj poštij s piciklinom tö pridejo v Veszprém, na šteroga de leta 2023 cejli svejt gledjo kak na Evropski glavni varaš kulture.

-dm-
foto: mtu.gov.hu in
pixabay.com

»Sveti se ime tvoje« - 8.

NAJBOLE PRILÜBLENİ PÁPA INO VODITEL KRIŽARSKI ŠEREGOV

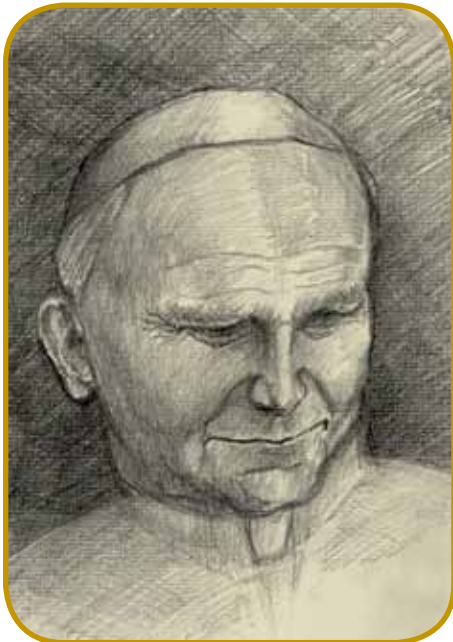
Na datum *20. oktobra* piše na vnaugi kalendaraj na prvom mesti ime opata **svetoga Vendelina (Szent Vendel)**. Mrau je na začetki 7. stoletja, de so pa o njegovom žitki pisali eške samo osemstau lejt kisnej. Legenda pravi, ka je biu irsko-škotski kralič, šteri je odišo za püščavnika k ednoj vodej na grajnci med gnešnjov Nemčijov pa Luksemburgom. Par lejt kisnej so ga benediktinski baratke v Tholeyi odebrali za opata, gda pa je zapüsto té svejt, so nad njegovim grobom zozidali edno kapejlo. Za en malo je mala cerkev gratala pravo prauškarško mesto, kisnej pa se je tam naraudo varaš St. Wendel. Vendelin je eške gnesneden

erichen po tejm, ka pomaga vračiti vsefelé betege lidam pa mari. Kak patronuša ga najbolje čestijo v alpski ino živinorejski krajinaj, tam so ma posvetili dosta cerkva. Na kejpaj ga vidimo s palcov pa žaklom kak barata ino prauškara, ali pa kak pastéra v gvanti mladoga kraliča. Čestijo ga kak patronuša pavrov, pasterov ino ovčarov, depa kak zavetnika paul ino mare ranč tak. V nemški krajinaj ga poštüjejo zavolo toga tö, ka prej skrb má na živino pred vukami, njegov kejp radi gordejvajo na štale. Leta 1980 je na Gorenjom Seniki živejlo 19 Vendelov.

Edna svetniška pripovejst je nej tak skrivnostna kak štorija o devici ino mantrnici **svetoi Uršuli (Szent Orsolya)** pa njeni edenajset gezero tivarišicaj. Legenda se je naro-

dila v 10. stoletji, gvüšno pa má zgodovinski fundament. Guč je o skupini devic, štere so mrle v cajtaj, gda je cesar Dioklecijan v 4. stoletji strašno naganjo krščenike.

Čednjaki so že dostakrat probali vužgati posvejt v kmici kauli svete Uršule. Ništerni brodijo, ka so bile te mantr-

Pápa sveti Janoš Pavel II. je biu na pauti više miljaun dvejstau gezero kilometjerov - biu je »slüžabnik Boži slüžabnikov«

nice sestre, sneje ino čere sodakov, štere je na zemlej gnešnjoga Švajca dau vmoriti rimski cesar. Edna druga kronika pripovejda, ka je bila prej Uršula prejdnja ednoga klauštra ino gda je s svojimi apaticami v cajti bojne zbežžala v bližanji varaš Köln, so se une raj odlaučile za smrt kak pa za sramoto s sodakami. Tretja pripovejst guči, ka je bila Uršula čí britanskoga krala, štero je sto vzeti eden kralič. Pred zdavanjom se je Uršula prej z edenajset gezero tivarišicami napautila v Romo, de so je pa na pauti nazaj vmorili Huni. (Tau pripovejst poznajo ništerne slovenske ljudske pesmi ranč tak.)

Edno je gvüšno, mantrnic je nej moglo biti edenajset gezero, venak so rimske numere na ednom indašnjom napisu (XI M V) naaupek

prešteli ino razmili. Pripovejst od edenajset gezero devic pa se je bole vidla ljudskoj fantaziji kak od prausni edenajset.

Sveta Uršula je gnes patronuškinja šaul za ženske, apatice-lerance so članice réda uršulink. Té sestre so v Ljubljano prišle leta 1702, njini klaušter eške itak stogi na centralnom Kongresnom trgi. Sveta Uršula, štera svoj den *21. oktobra* sveti, má na kejpaj püščico, mantrniško palmo ali zastalo v rokej, leko pa drži köpenek nad svojimi sestrami tö.

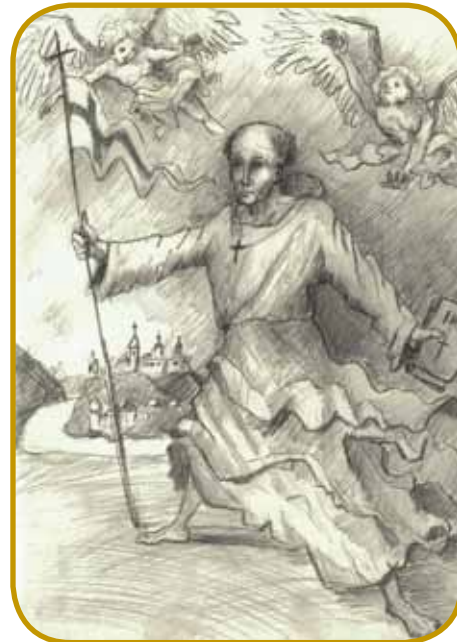
Letos 18. majuša je minaulo stau lejt od toga, ka se je na Polskom naraudo Karol Wojtyla, šteroga bole poznano pod imenom **sveti Janoš Pavel II. (Szent II. János Pál)** ino je biu pápa od leta 1978 do svoje smrti leta 2005. Svojo prvo pápínsko mešo je nekdešnji krakovski nadpüšpek slüžo pod milim nebom pred bazilikov svetoga Petra v Romi, vküper je molo z više frtau miljauna lüdi. Biu je po 455 lejtaj prvi sveti Oča, šteri je nej biu Taljan ino prvi sin kakšoga slavsko-ga naroda.

Dosta se je trüdo za poštüvanje med narodami ino vörami, proso je odpüščanje za preminauče greje katoličanske Cerkve. Vnaugo je kritizero komunizem, depa kapitalizem ranč tak. Biu je poslanik méra, dosta je predgo prauti bojnam.

Janoš Pavel II. se je več kak staukrat napauto na tihinsko - več je biu na pauti kak vse nekdešnje pápe vküper -, v novinaj so ga zvali »potüjauči sveti Oča«. Na Vogrskom je odo dvakrat (augustuša 1991 ino septembra 1996), v Sloveniji pa ranč tak dvakrat (majuša 1996 ino septembra 1999). Za blajžene je zglaslo 1338 lüdi (med drugimi slovenskoga Antona Martina Slomška ino Mater Trejzo),

za svetnike pa 482 lüdi (na priliko vogrske kralične Kingo ino Hedvigo).

Od vsej papežov je biu Janoš Pavel II. na tretjom mesti, četau gledamo, kak dolgo je biu eden sveti Oča. Do tega mau je biu najbolje poznani ino najbolje lübléni pápa, zvün toga pa najbolje erichen

Janoš Kapistran je emo veuke plane, ka bi prej od Törkov oslobaudo cejli Balkan ino Carigrad - »črna smrt« je té senje na nijoj djala

Polak. Med svojim papinstvom se je redno posto, kak naslednik svetoga Petra je trikrat vragá tö vöznagnau z ednoga človöka. Gda so ga pitali, štere rejči evangelija bi odebro, četau se samo za edno miseu leko odlaučo, je včasik pravo: »Istina vas napravi slobaudne«.

Janoša Pavla II. je za blajženoga zglaslo njegov naslednik pápa Benedikt XVI. majuša 2011, za svetnika pa pápa Frančišek apriliša 2014. Njegov den svetimo *22. oktobra*.

Samo malo lidi vej, ka bi veuka zmaga nad Törki pri Beogradi (Nándorfehérvár) leta 1456 nej tak veuka bila brezi taljanskoga teologa z imenom Giovanni da Capestrano. Kisnejši **sveti Janoš Kapistran (Kapisztrán Szent János)** se je naraudo leta

1386 v taljanskoj vesnici, po šteroj je svojo imé daubo. Oprvim se je včiu za fiškališa v varaši Perugia, gda pa je birauv grato, je proso za rokau čer ednoga napoljskoga grofa. Gda so ga med bojnov v vauzo ličili, se je odlaučo, ka če vöpride, frančiškanski barat grata.

Janoš Kapistran je predgo po vnaugi evropski rosagaj, zvün Polske ino Češke je biu na gausti na Vogrskom tö. Njegov latinski guči so dostakrat tri vöre trpeli, spiso je skoro dvajsti knjig. Gor je ostalo kauli sedemstau njegov pisem, biu je veuki padaš ino činitel inkvizicije.

Malo pred svoj smrtjov, leta 1455, je zatok prišo na Vogr-

sko, ka bi pomago staviti Törke. Edno leto kisnej je pod Beograd pripelo več deset gezero križarski sodakov, štere so Osmani nej čakali. Zavolo toga je leko Janoš Hunyadi vö z grada vdaro ino tak so vküper dojobladali törskoga neprijatela.

Za en malo je - ranč tak kak Hunyadi - Kapistran tö mrau od küge. V kisnejši bojnaj so vözrobili njegov grob, njegov ostanki so preminauli. Gda so ga zglasili za svetoga, je grato patronuš Vogrske ino sodački dühovnikov. Pri tejm je dosta pomagalo, ka je med življenjom dosta lüdi čüdivitno vözvráčo. Njegov svetek držimo *23. oktobra*, na dén, gda je leta 1456 mrau.

-dm-
ilustraciji:
Szilveszter Bartkó

PETEK, 23.10.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.10 Ugri-znimo znanost: Zemljini nemir, oddaja o znanosti, 10.35 TV-izložba, 10.55 Začnimo znova: Keksolog, slovenska nanizanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Sto let pozneje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Zvezde velikega platna: Robin Williams, britanska dokumentarna serija, 14.35 TV-izložba, 14.50 Prislunimo tišini, 15.05 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.45 Španski učitelj: Sramežljivost, nizozemska otroška nanizanka, 16.10 Oddaja za mlade, 16.30 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon: Hipi kmet, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Kinoteka: Nevidni človek, ameriški film, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

PETEK, 23.10.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.10 Videotrak, 10.05 Dobro jutro, 12.35 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.15 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.40 Tvoje pesmi živijo naprej, poklon Lojzetu Slaku in njegovi glasbi, 15.00 EkstraVisor: Odpadki v ognju, 17.00 Judo: svetovni pokal, 19.30 Videotrak, 20.00 Neboa: Karnevalski terek, španska nadaljevanka, 21.15 Resnica, ameriško-avstralski film, 23.15 Zadnja beseda!, 0.15 Videotrak, 1.15 Info kanal

SOBOTA, 24.10.2020, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.25 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 10.45 Oddaja za mlade, 11.20 TV-izložba, 11.35 Tarča, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Kulturni vrhovi: Rožnik v Ljubljani, dokumentarna oddaja, 14.35 Prislunimo tišini: Sofija, 14.55 Šest mojstrov v viktorijanski hiši, britanska dokumentarna serija, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Ambienti, 17.45 Zadnja beseda! 18.35 Ozare, 18.40 Vrtne prigode: Netopirjev let, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, 20.55 Kaj dogaja? 21.20 Leta in leta, britanska nadaljevanka, 22.30 Poročila, Šport, Vreme, 22.55 Sedmi pečat: Parazit, južnokorejski film, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.30 Napovedujemo

SOBOTA, 24.10.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Spomini: Stanko Kušljan, 10.15 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 10.40 Začnimo znova, slovenska nanizanka, 11.10 Drage moje tovarišice kuharice, dokumentarni film, 12.15 Tarok zgodovina, dokumentarni film, 13.15 Avtomobilnost, 13.50 Hugo Wolf: Corregidor, posnetek komične opere iz SNG Maribor, 16.25 Rokomet - liga NLB: Riko Ribnica : Gorenje Velenje, 18.00 Judo: svetovni pokal, 20.05 Usekanka, norveški film, 22.00 Zvezdana, 22.55 Glasba je časovna umetnost: Pankrti - Dolgcajt, dokumentarni film, 23.50 Videotrak, 0.50 Info kanal

NEDELJA, 25.10.2020, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.15 Španski učitelj: Groza, nizozemska otroška nanizanka, 10.40 Italijanska kuhinja s Catherine, oddaja o kuhanju, 11.10 TV-izložba, 11.25 Ozare, 11.30 Obzorja duha, 12.05 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 15.15 TV-izložba, 15.30 Samo dobre stvari, italijanski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Šola za

pošasti: Fotografiranje, risanka, 18.50 Mali Timotej: Rdeča gora, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Med nami, norveška nadaljevanka, 20.45 Z Mišo, 21.35 Poročila, Šport, Vreme, 22.05 Izbira 2020 - Trump ali Biden, ameriški dokumentarni film, 0.10 Klavirski trio Silenzio (S. Rahmaninov), 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

NEDELJA, 25.10.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 7.00 Videotrak, 8.00 Duhovni utrip, 8.15 Koda, 8.50 Ugriznimo znanost: Zemljini nemir, oddaja o znanosti, 9.20 Glasbena matineja, 10.45 Začnimo znova, slovenska nanizanka, 12.30 Odpotovanja: Jordanija, potopis, 13.40 Pesem za nov začetek, ameriški film, 15.20 Masaji in levi, avstrijska dokumentarna oddaja, 16.35 Ambienti, 17.15 Nogomet - državno prvenstvo, Domžale : Mura, 8. kolo, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Zaključna prireditev 55. Festivala Borštnikovega srečanja, 21.30 Gledališka predstava, 23.40 Vikend paket, 1.00 Kaj dogaja?, 1.30 Videotrak, 2.30 Info kanal

PONEDELJEK, 26.10.2020, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Počtniški program, 10.45 TV-izložba, 11.00 Začnimo znova: Rep Evrope, slovenska nanizanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Z Mišo, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Moč igre, kanadska dokumentarna oddaja, 14.45 S-prehodi: Katja Colja, režiserka, 15.15 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.30 Dober dan, Koroška, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Dnevi evropske kulturne dediščine: Spoznaj! Varuj! Ohrani, 18.00 Nejko: Kateri dan je danes, risanka, 18.05 Čebelnice: Peter Svetina - Molitvice s stopnic, televizijska pravljičica, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Pisave: Esad Babačić, Uroš Zupan in Jernej Juren, 23.30 Glasbeni večer, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

PONEDELJEK, 26.10.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 11.00 Videotrak, 12.00 Dobro jutro, 13.40 Obzorja duha: O religiji v učbenikih, 14.15 Prislunimo tišini: Sofia, srečna 13-ica, 14.45 New neighbours - Novi sosede: Umazano stopnišče, dokumentarna oddaja, 15.30 Zadnja beseda!, 16.35 Prava ideja!: Glasbeni atelje Tartini, prva zasebna glasbena šola, 17.15 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.10 Medprostori, portret: Zdenko Kodrič, 19.00 Nogomet - evropska liga: napoved 2. kola, 19.35 Videotrak, 20.00 Odpotovanja: Indija: Sveta dežela, potopis, 20.50 Dediščina Evrope: Zwingli, švicarski film, 23.00 Izbira 2020 - Trump ali Biden, ameriški dokumentarni film, 1.05 Videotrak, 2.05 Info kanal

TOREK, 27.10.2020, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Počtniški program, 10.40 TV-izložba, 11.00 Začnimo znova: Iz vrste sesalcev, slovenska nanizanka, 11.25 Vem!, kviz, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Šest mojstrov v viktorijanski hiši, britanska dokumentarna serija, 14.50 Duhovni utrip, 15.10 TV-izložba, 15.25 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 15.55 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.05 Kalimero: Zvezda je izvaljena, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Svetovna zdravstvena organizacija med Kitajsko in ZDA, francoska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Spomini: Stanko Kušljan, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.55 Napovedujemo

TOREK, 27.10.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 11.00 Videotrak, 12.15

Dobro jutro, 14.10 Pisave: Esad Babačić, Uroš Zupan in Jernej Juren, 15.00 Alpe-Donava-Jadran, 15.25 Avtomobilnost, 16.15 Tehnika ljudstvu, dokumentarni film, 17.05 Joker, kviz, 18.00 Mostovi besed, portret Vlade Kocijancich, 18.55 Videotrak, 20.00 Utapljanje v plastiki, britanska dokumentarna serija, 21.00 Prava ideja! 21.30 Umori na podeželju (XX.): Caustonski levi, britanska nanizanka, 23.05 Kaj govoriš? = So vakeres?, 23.30 Videotrak, 0.30 Info kanal

SREDA, 28.10.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Počtniški program, 10.45 TV-izložba, 11.00 Začnimo znova: Veliki osvajalec, slovenska nanizanka, 11.25 Vem!, kviz, 11.55 Studio City, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Urbana divjina: Prebivalci, britanska dokumentarna serija, 14.50 Osmi dan, 15.30 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.40 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.10 Male sive celice, kviz, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ko se je svet ustavil, izobraževalno-dokumentarna oddaja, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale: Primož Trubar: Abecednik, 18.00 Pri Pakovih: Nakupovanje brez zavor, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Foter, bolgarski film, 21.35 Nisi pozabil, kratki igrani film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Profil, 23.40 Ko se je svet ustavil, izobraževalno-dokumentarna oddaja, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

SREDA, 28.10.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.45 Videotrak, 10.40 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 11.10 Dobro jutro, 13.05 Koda, 13.40 Imago Sloveniae, Simfonični orkester RTV Slovenija in mladi solisti, 15.00 Cvetje v jeseni, Orkester Mandolina Ljubljana, 15.25 Ambienti, 16.10 Vikend paket, 17.50 Razkošje lepega; 100 let Narodne galerije, dokumentarni film, 18.50 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Ob 90-letnici dr. Mirka Cudermana: Regens Chori - Portret dr. Mirka Cudermana, 20.55 Moje mnenje, 21.55 Najglasnejši glas, ameriška nadaljevanka, 22.50 To, česar burja ni odnesla; borbe treh generacij, dokumentarni film, 23.50 Videotrak, 0.45 Info kanal

ČETRTEK, 29.10.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Počtniški program, 10.45 TV-izložba, 11.00 Začnimo znova: Morala je zakon!, slovenska nanizanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Moje mnenje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Urbana divjina: Obiskovalci, britanska dokumentarna serija, 14.40 Slovenci v Italiji, 15.10 Brez meja - Határtalan, 15.45 TV-izložba, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost: Divji kostanj, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko: Nomofobija, 18.05 Dinotačke: Kar smo hoteli pojesti, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.35 Dediščina Evrope: Zwingli, švicarski film, 1.50 Ugriznimo znanost: Divji kostanj, oddaja o znanosti, 2.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.35 Napovedujemo

ČETRTEK, 29.10.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.50 Videotrak, 9.50 Dobro jutro, 11.30 Ko se je svet ustavil, izobraževalno-dokumentarna oddaja, 12.15 Profil, 12.55 Slovenska polka in valček 2020, 15.05 Joker, kviz, 16.15 Zora, dokumentarni film, 17.15 Nogomet - državno prvenstvo: Mura : Maribor, 9. kolo, 20.00 Avtomobilnost, 20.55 Nogomet - evropska liga: AZ Alkmaar : Rijeka, 22.50 Ambienti, 23.30 Nogomet - evropska liga: vrhunci, 0.00 Slovenska jazz scena, 0.50 Videotrak, 1.45 Info kanal

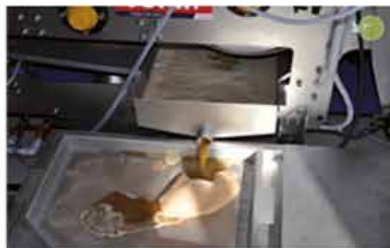
DAN ODPRTIH VRAT

Razvojna agencija Slovenska krajina kot partner projekta ETHOS LAND – SIHU190 Vzpostavitev mreže družbeno odgovornih turističnih ponudnikov, ki se financira iz Programa Sodelovanja INTERREG V-A Slovenija-Madžarska, organizira

24. oktobra 2020 od 13. ure

dan odprtih vrat v Hiši jabolk na Gornjem Seniku.

Ob dnevu odprtih vrat si lahko obiskovalci ogledajo predelavo sadja, odrasli lahko na gastronomski delavnici delajo različne sadne marmelade, otroci pa se lahko udeležijo rokodelske delavnice na temo izdelovanja jesenskih okrasov.

VLJUDNO VABLJENI!

IZLET UČENCEV DOŠ ŠTEVANOVCI

Učenci in učitelji Dvojezične osnovne šole Števanovci so 8. oktobra bili na celodnevem izletu v mestu Herend in v živalskem vrtu v Veszprému. Zjutraj ob sedmih smo štartali in prispeli v Herend okrog desetih. Razdelili smo se v dve skupini in smo si ogledali najprej mini manufakuro, kjer so nam predstavili, kako se proizvaja porcelan. Spoznali smo tudi kratko zgodovino manufakture. Zanimivo je bilo videti, kako sestavljajo te izdelke iz več delov, kako poteka ročno delo, kako barvajo motive, koliko časa traja narediti krožnik ali kakšen drugi izdelek, kakšne barve uporabljajo. Tudi cene smo si lako ogledali in slišali o njih. Ta porcelan je po vsem svetu

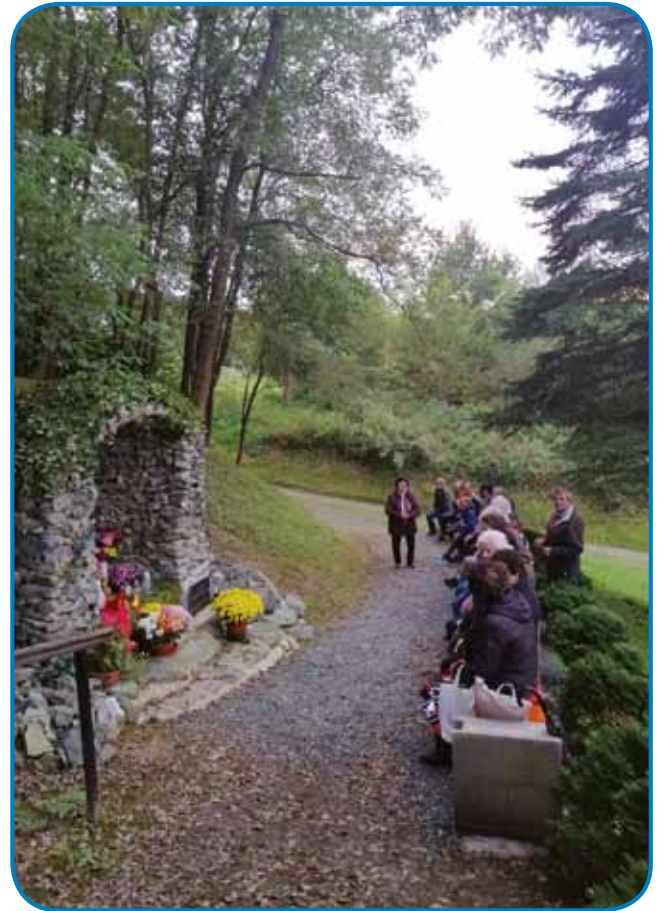

znan in slovit. Ogledali smo si stalno razstavo v muzeju, kjer smo v vitrinah lahko občudovali zelo lepe izdelke, od krožnikov do vaz in raznih figur. Lahko smo si ogledali zidano peč, kjer smo videli več vrst tehnik žganja. Pot smo nadaljevali v živalski vrt v Veszprém. Vrt je velik,

lep in naši učenci so lahko opazovali različne živali. Po ogledu smo imeli kosilo. Po kosilu so učenci bili malo prosti, v lepem vremenu so se igrali na igrišču ali si ogledali še ostale živali. Naš izlet je bil lep in uspešen.

*Agica Holecz
ravnateljica*

Molimo pri jami Blažene Device Marije lurške

Ponos Sakalovčanov, svetlobni križ, varuje našo vas že deveto leto. Je simbol vere, ljubezni, Božjih daril in je podoben svetilniku. Brani nas, pomaga nam in vabi k molitvi. V devetih letih smo odkrili tudi spominsko ploščo, naredili križev pot in od lani imamo tudi jamo Blažene Device Marije lurške.

Oktober je mesec rožnega venca, ki je orožje kristjanov. Zato ga v naši vasi vsak dan molimo, okoli 20-25 ljudi – odrasli, upokojenci, mladi, ženske in moški. Skupaj preživimo 45 minut in molimo za zdravje, za bolnike ali za mir. Ni nam mar slabo vreme, če dežuje ali piha veter: gremo gor do križa in častimo Marijo z molitvijo in pesmimi.

Moramo biti hvaležni, da imamo tako velik vir milosti. Imamo posebno možnost, zato če imate čas, pridite in molite skupaj z nami ali tudi sami v našem čudovitem kraju.

Noémi Illés

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB